

CHAŁUPKA (43) *sb f*

Oba a jasne (w tym w pierwszym 2 r. błędne znakowanie).

*sg N chałupka (13). ◇ G chałupki (9). ◇ A chałupkę (9). ◇ L chałupce (6). ◇ pl N chałupki (3).
◇ A chałupki (2). ◇ L chałupkach (1).*

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

Dem. od „chałupa”; mały domek, przeważnie wiejski, też budka, namiot, szałas; casula Mącz, Cn; attegia, casa, gurgustium, ligellum, mapalia, silvestria tecta, tuguriolum Mącz; aedicula Calep; chortes, cors, cortes, gurgustiolum, tegillum, tigillum, toga rustica Cn (43) : [Dyjogenes] mieszkał też między mury w chałupce BielŻyw 70; A będzie opuśczoná corká Syon iáko chłodnik w winnicy/ y iáko cháłupká w ogrodzie ogorkowym Leop Is 1/8, Hebr 11/9; Mapalia, Cháłupká/ Chyżyk pásturski [!]/ też namioty. Mącz 209b; Nomades [...] Lud w Affrice/ [...] którzy nie máyą pewnego mieszkania, tilko lie s bydlém y tám y lám tłuką/ mále cháłupki s łobą wożą Mącz 249b, 18d, 39d [2 r.], 150c, 193b, 436c, 468b; drudzy [ubodzy] są ktorzi w cháłupkách twoich mieszkaiać/ swoie/ y domownikow fwych potrzeby/ iáko mogą opatrzaia. ModrzBaz 37v; Tám w ciemnym bárzo lelie cháłupkę łobie poftawił SkarŻyw 167; y trafiwłzy ná iedną cháłupkę álbo Celle [!] blisko miáftá/ [...] wniewy się zátáił SkarŻyw 234, 56 [3 r.], 76 [3 r.], 135, 166 [3 r.], 167 [2 r.] (21); Calep 30b; yż przedal ten vczywy Soltis [...] trzi wyertlyę na pży Gałzyę na ktorzy Ieft chalubka budowana. ZapKościę 1588/83v; [dusza] z ciála iáko z więzienia y gliniáney cháłupki y płóciennego namiotku [...] wychodzi SkarKaz 384b; Naliżfzy kmięć v nas/ ma swoię iámkę ábo cháłupkę/ w ktorey czeka żony twoiey połogu. SkarKaz 489b; Odbieżą was iáko chałupki przy iáblkách/ gdy owoce pozbieraią SkarKazSej 673b.

Wyrażenie: »chałupka chłopska« (1): Humiles casae, Niskie chałupki chłopskie. Mącz 159c;

W przeni (3) : Poznałz iż heretické cháłupki/ z nowey gliniv z nowych próżnych á fałszywych ięzykow zbudowane są SkarŻyw A4; Cháłupká tá pogniła y błotem vlepiona ktorą obálifz/ obroćić się ma w dom nie ręką budowany y wieczny. SkarKaz)(2; Twoiá potrawá ieft/ pokutá grzełzających. Lecz moy Pánie gdyś ták ná sługę twego łáfkaw/ pošlifz do cháłupki moiey sługi twoie z obiciem y kobiercami twemi SkarKaz 161a.

Synonimy: budka, cella, chać, chyzeczek, chyzik, jatka, kuczka, namiot, szałas, szopa.

Cf CHAŁUPECZKA, CHAŁUPINKA